

ANALIZA FINANSIJSKIH POKAZATELJA KAO KORAK U FINANSIJSKOM PLANIRANJU**ANALYSIS OF FINANCIAL INDICATORS AS A STEP IN FINANCE PLANNING**

Igor Milošević, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – INŽENJERSKI MENADŽMENT

Kratak sadržaj – Tema rada jeste analiza finansijskih pokazatelja na specifičnom primeru kompanije AD Jedinstvo Sevojno. Teorijski i praktični deo su prikazani kroz kalkulaciju finansijskih pokazatelja i analizu dobijenih rezultata u cilju uspešnijeg finansijskog planiranja.

Ključne reči: *Finansijski pokazatelji, Finansijsko planiranje*

Abstract – *The subject of this paper is the analysis of financial indicators on a specific example of the one Joint Stock company Jedinstvo Sevojno. Theoretical and research parts are presented through the calculation of financial indicators and analysis of the results obtained in order to identify existing shortcomings in financial planning.*

Keywords: *Financial indicators, Finance planning*

1. UVOD

Planiranje predstavlja svakodnevne aktivnosti kako u životu pojedinca tako i u poslovnim aktivnostima jednog privrednog subjekta. U zavisnosti od lica koje se bavi planiranjem, ono može biti definisano u različitim pravcima. U poslovnom svetu razlikujemo nekoliko osnovnih grupa planiranja, fokus ovog master rada biće na finansijskom planiranju kao i na korišćenju određenih alata koji mogu pomoći prilikom obavljanja ove složene aktivnosti. U okviru ovog master rada konkretan primer analize finansijskih pokazatelja biće prikazan na primeru Akcionarskog društva Jedinstvo iz Sevojna, u daljem tekstu AD Jedinstvo Sevojno. Rad se sastoji od ukupno 15 celina.

2. PLANIRANJE U POSLOVNOM SVETU

Planiranje predstavlja svakodnevni proces u ljudskim životima, kako u privatnom, tako i u poslovnom svetu jednostavno je nemoguće izbeći ovu aktivnost. Ljudi planiraju redovno neke određene bitne momente u životu, kao što i privredni subjekti moraju da planiraju određene aktivnosti kako bi uspešno poslovali i zadovoljavali potrebe svojih potrošača. Široko prihvaćena podela okruženja privrednih subjekata jeste na makro (opšte) okruženje, potom Operativno (tržišno) okruženje i samo Interno (mikro) okruženje privrednog subjekta.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Andrea Ivanišević, vanr. prof.

3. FINANSIJSKO PLANIRANJE

Postoje različite podele planova, ali kada govorimo o planiranju u finansijama tu se izdvajaju sledeća dva tipa planiranja, to su:

- a) Strategijsko planiranje
- b) operativno (poslovno) budžetiranje planiranje

Prema ustaljenom pravilu preduzeća ne prate samo jedan cilj, već čitavu lepezu različitih ciljeva od kojih neki nisu u mogućnosti da budu prikazani novčanom vrednošću. Stoga postoje određeni ciljevi koje nazivamo opštim, primer za te ciljeve bi bio zadatak očuvanja i rasta neto imovine privrednog entiteta. Zadatak vrha preduzeća koji je zadužen za upravljanje jeste da ove ciljeve ugrađuje u strategijske planove koji se smatra dugoročnim planom preduzeća.

Pored definisanja ciljeva i načina kako će ti ciljevi biti i ostvareni, strategijsko planiranje ima i zadatak da obrati posebnu pažnju na rezultate iz prošlosti, analizira ih i uvrsti dobijene rezultate u projektovanje budućih događaja, odnosno da projektuje prihode i rashode tog privrednog entiteta. S obzirom da je poslovanje na tržištu dosta neizvesno i često se dešavaju razne nepredviđene okolnosti, donošenjem ovakvih planova i projekcija privredni entiteti se lakše fokusiraju na krajnji rezultat i na taj način znaju čemu će da teže u toku poslovne godine.

U okviru kreiranja operativnih planova jeste prevođenje opšte definisanih ciljeva iz strategijskih planova u konkretne dnevne zadatke i ciljeve. Dolazi do pretvaranja opštih ciljeva u konkretno određene specifične ciljeve koje imaju tačno određeni vremenski rok i kvantitativan prikaz. Možemo da zaključimo da ovo pretvaranje koje nazivamo računovodstveno planiranje predstavlja izuzetno bitnu i značajnu aktivnost privrednog entiteta. U praksi se računovodstveno planiranje često naziva budžetiranje i pod tim pojmom ga je moguće pronaći i u stručnim literaturama. Budžetiranje ima zadatak da planira tokove rentabiliteta, tokove likvidnosti da vodi računa o kapitalnim ulaganjima i tokovima finansijske strukture. Na budžetiranje pada ni malo lak zadatak pretvaranja ciljeva koji nisu kvantitativno prikazani u kvantitativne.

4. CILJEVI U POSLOVNIM AKTIVNOSTIMA

Postoje različite podele planova, ali kada govorimo o planiranju u finansijama tu se izdvajaju sledeća dva tipa planiranja, to su:

- a) Strategijsko planiranje
- b) operativno (poslovno) budžetiranje planiranje.

Prema ustaljenom pravilu preduzeća ne prate samo jedan cilj, već čitavu lepezu različitih ciljeva od kojih neki nisu u mogućnosti da budu prikazani novčanom vrednošću. Stoga postoje određeni ciljevi koje nazivamo opštim, primer za te ciljeve bi bio zadatak očuvanja i rasta neto imovine privrednog entiteta. Zadatak vrha preduzeća koji je zadužen za upravljanje jeste da ove ciljeve ugrađuje u strategijske planove koji se smatra dugoročnim planom preduzeća.

Pored definisanja ciljeva i načina kako će ti ciljevi biti i ostvareni, **strategijsko planiranje** ima i zadatak da obrati posebnu pažnju na rezultate iz prošlosti, analizira ih i uvrsti dobijene rezultate u projektovanje budućih događaja, odnosno da projektuje prihode i rashode tog privrednog entiteta. S obzirom da je poslovanje na tržištu dosta neizvesno i često se dešavaju razne nepredviđene okolnosti, donošenjem ovakvih planova i projekcija privredni entiteti se lakše fokusiraju na krajnji rezultat i na taj način znaju čemu će da teže u toku poslovne godine.

U okviru kreiranja **operativnih planova** jeste prevođenje opšte definisanih ciljeva iz strategijskih planova u konkretne dnevne zadatke i ciljeve. Dolazi do pretvaranja opštih ciljeva u konkretno određene specifične ciljeve koje imaju tačno određeni vremenski rok i kvantitativan prikaz. Možemo da zaključimo da ovo pretvaranje koje nazivamo računovodstveno planiranje predstavlja izuzetno bitnu i značajnu aktivnost privrednog entiteta. U praksi se računovodstveno planiranje često naziva budžetiranje i pod tim pojmom ga je moguće pronaći i u stručnim literaturama. Budžetiranje ima zadatak da planira tokove rentabiliteta, tokove likvidnosti da vodi računa o kapitalnim ulaganjima i tokovima finansijske strukture. Na budžetiranje pada ni malo lak zadatak pretvaranja ciljeva koji nisu kvantitativno prikazani u kvantitativne.

5. ANALIZA FINANSIJSKIH POKAZATELJA RACIO ANALIZA

Postoji veći broj analiza koje se primenjuju prilikom finansijske analize, neke od njih su: horizontalna analiza, vertikalna analiza, metoda trenda i druge. Svaka od ovih analiza služi da donosiocu odluke, odnosno zainteresovanom licu za određeni privredni subjekat ili njegov deo, pomogne i razjasni realnu ekonomsku situaciju privrednog subjekta.

Verovatno jedne od najčešće primenjivanih finansijskih analiza, kako kod nas tako i u inostranstvu, jesu racio analiza odnosno analiza finansijskih pokazatelja. Ovaj tip analize može biti koristan različitim grupama ljudi koji imaju direktne ili indirektne dodirne tačke sa preduzećem za koje se analiza finansijskih pokazatelja izračunava. Racio analiza je korisna za nekoliko grupa internih i eksternih korisnika finansijskih izveštaja [1]:

a) Menadžeri- kojima racio analiza pomaže u planiranju, odlučivanju, analizi, kontroli i unapređenju poslovanja preduzeća.

b) Bankarski i kreditni analitičari – kojima racio analiza ukazuje na sposobnost i sigurnost preduzeća u vraćanju kredita.

c) Berzanski analitičari – koji pomažu investitorima u proceni performansi preduzeća, rizika i projekcija rasta.

Racio analiza bazira se na određenim komponentama bilansa stanja i bilansa uspeha i sračunata je na identifikovanje i ocenu finansijskog položaja (likvidnosti, sigurnosti i aktivnosti) i rentabiliteta poslovanja preduzeća [2].

6. RACIO LIKVIDNOSTI NA PRIMERU AD JEDINSTVO SEVOJNO

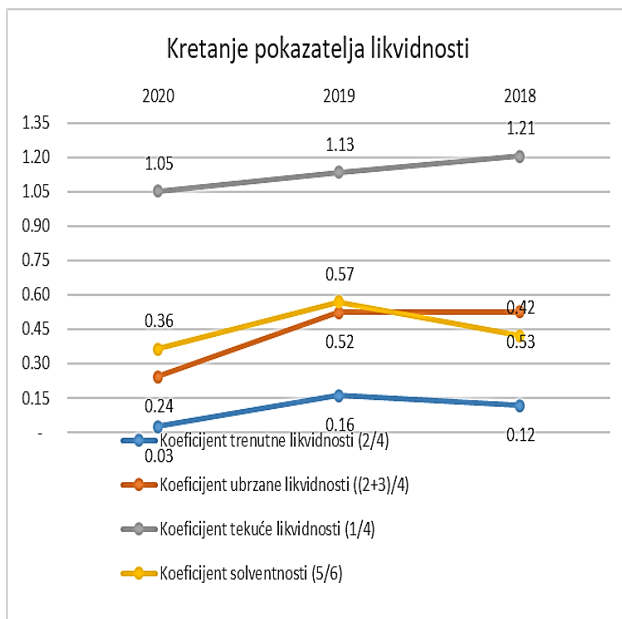
Izračunate racio pokazatelje neophodno je tumačiti u okviru poslovanja preduzeća u određenoj grani industrije, pritom uzimajući u obzir i ostale elemente iz makro ekonomskog okruženja koji deluju na poslovanje preduzeća, pritom upoređujući vrednosti racio pokazatelja u prethodnim periodima. Najčešće se vrši komparacija pokazatelja u roku od 3 do 5 prethodnih godina.

Najpoželjnija vrednost koeficijenta trenutne likvidnosti iznosi vrednost 1 ili veće vrednosti od 1. Ovaj koeficijent se odnosi na sposobnost podmirenja dospelih obaveze pomoću najlikvidnije imovine. Na osnovu proračunatih koeficijenata može se zaključiti da kompanija nije bilo sposobna da podmiri dospele obaveze ni u jednoj od posmatranih godina.

Racio ubrzane likvidnosti – idealna vrednost ovog pokazatelja iznosi 1 ili vrednosti koje su veće od 1, ovo je rigorozniji pokazatelj likvidnosti od koeficijenta tekuće likvidnosti. Odnosi se na sposobnost da se podmire dospele obaveze upotrebom likvidnih sredstava poput gotovine, gotovinskih ekvivalenata i kratkoročnih potraživanja. Iz tabele se može uvideti da kompanija nije bilo sposobna da podmiri dospele obaveze na vreme ni u jednom od prethodnih posmatranih perioda.

Pokazatelj tekuće likvidnosti se koristi kao mera izmirivanja kratkoročnih obaveza. Ako je pokazatelj tekuće likvidnosti jednak vrednosti 2, likvidnost se tumači kao zadovoljavajuća. Vrednosti ispod 2 ukazuju na probleme sa likvidnošću, dok suviše visoka vrednost ovog koeficijenta zbog držanja rezerve likvidnosti umanjuje profitabilnost. Iz tabele se može zaključiti da kompanija nije bila sposobna da podmiri dospele obaveze ni u jednom od prethodnih posmatranih perioda, u svakom od njih vrednost pokazatelja je manja od 2.

Solventnost predstavlja određenu sposobnost izmirenja svih obaveza poslovanja, ne mora biti u roku njihovog dospeća, nego u bilo kom momentu, makar se obaveze isplatile iz stečajne mase. Kompanija prema dobijenim pokazateljima nije bila solventna u posmatranim periodima.

SLIKA 1 Dijagram kretanja pokazatelja likvidnosti

Na prikazanom dijagramu kretanja pokazatelja likvidnosti lako možemo utvrditi da se koeficijenti koji se odnose na tekuću i ubranu likvidnosti smanjuju iz godine u godinu. Takođe je primetno opadanje i ostalih pokazatelja likvidnosti u posmatranom periodu.

Pored pokazatelja likvidnosti prilikom izrade rada korišteni su i pokazatelji zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i rentabilnosti.

7. ZAKLJUČAK

Planiranje predstavlja ključnu aktivnost koju pojedinac obavlja kako u privatnim tako i u poslovnim aktivnostima. Za uspešno izvođenje ove aktivnosti neophodno je imati određene podatke koji će pomoći da se bolje planira, sastavi jasan plan i samim tim definisati određena strategija delovanja ka ostvarenju određenih aktivnosti koje pojedinac želi.

Planiranje se razlikuje u odnosu na to ko obavlja ovu aktivnost, kada govorimo o finansijskom planiranju ove aktivnosti mogu obavljati menadžeri, berzanski analitičari investitori i drugi, kao i svi ostali ljudi koji žele da ostvare određene finansijske ciljeve u budućnosti.

Cilj ovog rada jeste dobijanje određenih informacija koje mogu koristiti kako prilikom planiranja budućih poslovnih aktivnosti i finansijskih tokova, kao i sam prikaz povoljne (nepovoljne) situacije za investiranje u potencijalnu kompaniju na čijem primeru je izvršena celokupna analiza.

Poznajemo nekoliko različitih analiza koje mogu pomoći pri procesu finansijskog planiranja.

Jedna od tih analiza jeste upravo analiza finansijskih pokazatelja odnosno racio analiza koja je prikazana u samom radu. Izračunavajući određene finansijske pokazatelje dobijamo detaljniju i uprošćeniju sliku o stanju i informacijama vezanim za likvidnost, zaduženost, ekonomičnost i profitabilnost određene kompanije. Korišćenjem ove analize pojedinac na jednostavan način utvrđuje određene prednosti i nedostatke koje ima posmatrani privredni subjekat i to na osnovu informacija koje dobija iz finansijskih izveštaja.

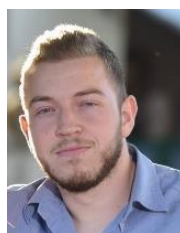
Kako bi planiranje bilo što uspešnije potrebno je uključiti što više analiza koje će pružiti različiti niz podataka i time jasnije prikazati celokupno stanje jednog privrednog subjekta odnosno kompanije.

Na kraju potrebno je naglasiti da ne postoji savršeni recept odnosno savršena analiza koja može pomoći pri analiziranju i kasnijem planiranju, ali da korišćenjem većeg broja analiza svakako povećavamo mogućnost da naše planiranje bude uspešnije a samim tim i naši ciljevi ekonomičnije i efikasnije dostignuti.

8. LITERATURA

- [1] Upravljačko računovodstvo i upravljanje finansijama u preduzeću Praktikum, Demko R. J. Novi Sad 2017. str.38
- [2] Upravljačko računovodstvo, Nerandžić B. i Perović V., FTN izdavaštvo, Novi Sad, 2013. str. 221.
- [3] Ekonomika preduzeća, Ivanišević A. i Marić B., FTN izdavaštvo, Novi Sad, 2016.
- [4] Poslovne finansije, Nerandžić B. i Perović V., FTN Izdavaštvo, Novi Sad, 2010
- [5] Upravljanje investicijama, Marić, B., FTN, Novi Sad. 2013.

Kratka biografija:

Igor Milošević rođen je u Rumi 1996. god. Od 2015.godine je redovan student na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu. Učestvovao je na nekoliko takmičenja i seminara iz oblasti menadžmenta. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Inženjerskog menadžmenta – Investicioni menadžment odbranio je 2021.god. Kontakt: milosevic.igor96@gmail.com